

УДК 37:004.77

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ВІДЕОМАТЕРІАЛІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ

Іванцова О. П., Малярчук Т. Ю.

Стаття присвячена використанню відеоматеріалів під час занять з іноземної мови у вищих навчальних закладах. В статті описуються особливості роботи з відеоматеріалом та приклади вправ для об'єктів навчального процесу. Надаються практичні рекомендації щодо організації перегляду відеоматеріалів.

Ключові слова: відео матеріали, відео сюжет, мовленнєва компетенція, навчальний процес.

Статья посвящена использованию видеоматериалов на занятиях иностранному языку в высших учебных заведениях. В статье описаны особенности работы с видеоматериалом и примеры упражнений для объектов обучения. Предложены практические рекомендации для организации просмотра видеоматериалов.

Ключевые слова: видеоматериалы, видео сюжет, речевая компетенция, учебный процесс.

The article is devoted to the use of video materials at the foreign language classes in the institutions of higher education. The article describes the peculiarities of work with video and possible activities for the learners. There are recommendations for the demonstration of video material in the foreign language class.

Key words: video materials, video episode, communicative competence, learning process.

Необхідність навчити якомога більшу кількість людей говорити іноземною мовою і розуміти іноземну мову зростає з кожним роком у зв'язку з розвитком міжнародних, політичних, економічних і культурних зв'язків. Серед проблем, теоретично і експериментально розв'язуваних методикою іноземної мов, комунікативна компетенція і способи її досягнення є одним із найактуальніших. На сьогоднішній день найпоширенішим та дієвим методом викладання та навчання іноземних мов, безперечно, є комунікативно-орієнтований, який максимально наближений до реальних умов іншомовної середовища. Одним із засобів реалізації цього методу є активне застосування комп'ютерних технологій, тому що саме вони відкривають доступ до нових джерел інформації, активізують навчально-пізнавальну діяльність студентів, скорочують час вивчення мови, дають нові можливості для розвитку професійних навичок та їх вдосконалення, значно підвищують ефективність самостійної роботи, а також допомагають реалізувати нові методи та форми навчання [1, с. 104].

Використання текстів, графіки, відеоматеріалів, звукових ефектів, анімації – все це є сукупністю аудіо та візуальних ефектів разом з інтерактивним програмним забезпеченням, які впливають на емоційні та понятійні сфери, сприяють більш ефективному засвоєнню мовного матеріалу. Поєднання візуального зображення, тексту і звукового супроводження надає можливість для комплексного розвитку навичок мовної діяльності студента на іноземній мові.

Метою статті є дослідження методу використання відео сюжету під час занять з іноземної мови як інструменту, який сприяє розвитку мовленнєвої діяльності об'єктів навчального процесу.

Незважаючи на певний прогрес (використання Internet, різних програм і т. д.), однією з труднощів навчання іноземній мові є дуже обмежена, якщо не сказати мізерна, можливість спілкування з носіями мови і використання навичок розмовної мови поза навчальним закладом. Сучасні технології дозволяють нам розширити рамки заняття і призводять до необхідності використання нових форм навчання. Однією з таких форм є відео заняття.

Розробкою проблеми комунікативності в процесі навчання іноземних мов займався багато вчених і відомих методистів: Г. Удоусан, І. Литлвуд (Англія), Г. Е. Гифо (Німеччина), Ю. І. Пассов (Росія), І. Б. Красногорова (Україна). Практичне застосування зазначеного комунікативного методу дає можливість розвинути здібності об'єктів навчального процесу та активізувати їх творчі навички. Питанням використання відео матеріалів займалися такі видатні вчені як Д. Хаймз, Н. Беленюк, А. Холлідей, Ван Ек. Проблемою використання аудіо та відео технологій у навчальному процесі займалися у своїх наукових дослідженнях Тернопольський О. Б., Зубченко О., Ніколаєва С. Ю. та інші. Вони дослідили технологію використання відео на заняттях іноземної мови.

Використання відео та аудіо записів використовуються нами як засіб гармонізації взаємин, мети, намірів, уявлень, думок усіх учасників навчального процесу. Така гармонізація забезпечує зберігання їхнього емоційного сприйняття навчальної дійсності і реагування на цю дійсність, що забезпечує створення оптимального психологічного клімату для навчання і здобуття найкращих результатів. Цей процес отримав в психології назву НЛП (нейролінгвістичне програмування) і був вперше розроблений в 70-х роках американськими дослідниками Р. Бендлером і Дж. Грайндлером. Ці вчені психоаналітики дійшли висновку про те, що в основі будь-якого процесу навчання має бути емоційний фактор, який або спонукає студентів до засвоєння знань, або виробляє у них стійкий мотив до протистояння. Роль і місце емоційного фактора як необхідного компонента у процесі навчання відображається і у визначенні поняття “цілісне навчання”. Основу концепції “цілісного навчання” складають дані нейрофізіологічних та нейропсихологічних досліджень проміжної симетрії півкуль головного мозку.

Відеозасоби не вважаються новою технологією, але нажаль, у навчанні іноземних мов у вищих навчальних закладах застосовується не систематично. Потенціал відео методу для комунікативного викладання мови очевидний. З усіх доступних засобів він забезпечує найточніше відображення мови у користуванні, тому що вона вживається конкретними мовцями, тісно пов'язана з певною мовною ситуацією, а її комунікативна мета підсилюється цілим рядом візуальних закодованих немовних характеристик (пози, міміка, жести). Експерти Ради Європи вважають, що на відміну від телебачення та кінофільмів, які також необхідно використовувати для вивчення мови, відео метод має декілька переваг. Якщо продукція телебачення сприймається скоріше як програми, які замінюють викладача, ніж як джерела, що можуть бути використані для взаємодії між викладачем та учнем, то нова відео технологія дозволяє використовувати записи із зупинками або вибірково; розділення двох каналів (аудіо та відео) і використання стоп-кадру дозволяє проводити дискусію щодо відео зображення [2, с. 3].

Таким чином, саме, синтез слухової і зорової наочності забезпечує лінгвістичну та екстралінгвістичну основу, що є важливою умовою для оволодіння іншомовним мовленням, а співвідношення цих компонентів у відеофонограмі повинно вирішуватись в залежності від предмета вивчення, від конкретних завдань навчання. Перевага того чи іншого ряду може зберігатися протягом фрагмента або переходити від звуку до зображення і навпаки.

При демонстрації відео сюжету необхідно дотримуватись таких умов:

- відео сюжет повинен відповідати рівню знань об'єктів навчального процесу;
- перегляд повинен бути організований таким чином, щоб всі об'єкти навчання могли бачити відео;
- відео сюжет повинен відповідати темі, що вивчається та узгоджується навчальним планом.

Наступні прийоми роботи з відео спрямовані на розвиток умінь монологічного мовлення:

1. Відсутність зображення при збереженні звуку. Найчастіше в даному випадку використовуються установки на опис передбачуваної зовнішності героїв та їх одягу, предметів, які могли перебувати поруч, місця подій, характеру взаємин між персонажами і т.д.

2. Завдання, спрямовані на використання кнопки "ПАУЗА". У цьому завданні студентам пропонують висловити припущення про подальший хід розвитку подій, що нерозривно пов'язано з розвитком таких дискурсивних умінь як визначення та встановлення логіко-сміслових зв'язків тексту та їх розвиток.

3. Завдання, спрямовані на відтворення побаченого у формі розповіді, повідомлення і т.д. Ряд завдань може бути ефективно використаний для розвитку навичок діалогічного мовлення, наприклад: вимкнення звуку при збереженні зображення з подальшим відтворенням передбачуваного тексту. Дана вправа навряд чи можна використовувати для відтворення текстів монологу, оскільки зміст монологу в цьому випадку передбачити практично неможливо, якщо тільки людина не вмє читати по губах. Що ж стосується діалогу, то при наявності таких елементів мовної ситуації як місця і часу подій, партнерів по спілкуванню, їх невербальному поведінці можна зробити певні припущення про зміст діалогу, особливо, якщо ситуація є досить стандартною (в магазині, в театрі, у лікаря і т.д.).

4. Завдання, спрямовані на розвиток соціокультурних умінь Безумовно, для того, щоб досягти необхідного і достатнього рівня соціокультурної компетенції, необхідно мати певний набір знань про країни, що вивчається. Однак ще більш важливо навчитися порівнювати різні культури світу, помічати в них культурно-специфічні особливості і знаходити загальнокультурні закономірності. Найважчим завданням для викладача у плані формування соціокультурної компетенції представляється вміння навчити студентів інтерпретувати різні ситуації мовного і немовного характеру з точки зору культурних особливостей конкретної країни, уникаючи при цьому формування хибних стереотипів і не підпадаючи під вплив нав'язуваних суджень і уявлень [3, с. 118; 4, с. 92].

Максимальний розвиток комунікативних здібностей є основною, перспективною, але дуже нелегким завданням, яка постає перед викладачами іноземних мов. Для її вирішення необхідно освоїти і нові методи викладання, спрямовані на розвиток усіх чотирьох видів володіння мовою, і принципово нові навчальні матеріали, за допомогою яких можна навчити людей ефективно спілкуватися.

На відміну від аудіо або друкарського тексту, які можуть мати високу інформативну, освітню, виховну і розвиваючу цінність, відеотекст має ту перевагу, що сполучає в собі різні аспекти акту мовної взаємодії. Окрім змістовної сторони спілкування, відеотекст містить візуальну інформацію про місце події, зовнішній вигляд і невербальну поведінку учасників спілкування в конкретній ситуації, обумовлених частенько специфікою віку, статі, і психологічними особливостями. Візуальний ряд дозволяє краще зрозуміти і закріпити як фактичну інформацію, так і чисто мовні особливості мови в конкретному контексті.

Відеоматеріали надають практично необмежені можливості для проведення аналізу, побудованого на порівнянні і зіставленні культурних реалій і особливостей поведінки людей в різних ситуаціях міжкультурного спілкування (за умови, що відібрані відеотексти дають необхідну основу для такого порівняння).

Література

1. Ляховицкий М. В. Технические средства в обучении иностранным языкам. / М. В. Ляховицкий, И. М. Кошман – М.: Просвещение, 1981. – 144 с.
2. Федоренко Ю. П. Доцільність і особливості використання аудіо і відео матеріалів на уроках іноземної мови. [Електронний ресурс]. – режим доступу: http://rusnauka.com/10_NPE_2008/Philologia/29839.doc.htm
3. Modern Media in Foreign Language Education: Theory and Implementation / Ed. by Wm. F. Smith. In conjunction with the American Council on the Teaching of Foreign Languages. – Lincolnwood: National Textbook Company, 1994. – 295 p.
4. Richard-Amato, P.-A. Making It Happen. Interaction in the Second Language Classroom: From Theory to Practice / P.-A. Richard-Amato. – New York and London: Longman, 1988. – 426 p.